

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060104

DOM
2020-07-06
Stockholm

Mål nr
M 7394-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-06-13 i mål nr M 4701-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

Länsstyrelsen i Skåne län

Motpart

KFUK-KFUM Regionen Skåne-Blekinge

Ombud: C-O O

SAKEN

Strandskyddsdispens på fastigheten A i Höörs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på följande sätt:

- Mark- och miljööverdomstolen avslår KFUK-KFUM Regionen Skåne-Blekinges ansökan om strandskyddsdispens för uppförande av staket.
 - Mark- och miljööverdomstolen preciserar den av mark- och miljödomstolen beviljade strandskyddsdispensen för hårdgöring av yta i fastighetens västra del till att avse en yta om maximalt 15 x 30 meter.
-

Dok.Id 1603251

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Länsstyrelsen i Skåne län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska fastställa länsstyrelsens beslut.

KFUK-KFUM Regionen Skåne-Blekinge har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har tagit del av handlingarna i målet och de bildupptagningar som gjorts vid den syn som hölls i mark- och miljödomstolen.

Utgångspunkter för bedömningen

Ansökan om dispens från strandskyddet avser åtgärder på fastigheten A i Höörs kommun som i sin helhet ligger inom strandskyddat område. Fastigheten används som lägergård av KFUK-KFUM Regionen Skåne-Blekinge. KFUK-KFUM har uppgett att verksamheten främst riktar sig mot barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och syftar till att ge dem möjligheten att utöva idrott och friluftsliv.

På fastigheten finns en huvudbyggnad och en större flygelbyggnad. Det finns ingen hemfridszon kring byggnaderna eftersom de inte är privatbostäder. KFUK-KFUM har genom länsstyrelsens beslut fått strandskyddsdispens för att uppföra en ny badbrygga som ska göra det möjligt för rörelsehindrade personer att använda badplatsen. Länsstyrelsen har motiverat strandskyddsdispensen med att den ökar allmänhetens tillgång till strandområdet och beslutet anger som villkor för dispensen att badplatsen ska vara tillgänglig för allmänheten. Utgångspunkten för Mark- och miljööverdomstolens bedömning är således att marken på fastigheten, bortsett från den yta som byggnaderna står på, inte har tagits i anspråk på ett sådant sätt att den saknar betydelse för strandskyddets syften (jfr 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken). Detta gäller även

marken i fastighetens västra del oavsett om den under lång tid använts för olika idrottsaktiviteter.

Ansökan om dispens för att hårdgöra mark i fastighetens västra del

KFUK-KFUM har ansökt om dispens från strandskyddet för att hårdgöra ett område på fastighetens västra del. Syftet är att skapa ett underlag där rörelsehindrade och rullstolsburna kan röra sig och utöva olika idrottsaktiviteter. Ansökan avser en yta om 15 x 30 meter.

Mark- och miljööverdomstolen kan konstatera att det krävs strandskyddsdispens för att anordna en sådan yta som ansökan avser eftersom en sådan anläggning kan avhålla allmänheten från att beträda området (se 7 kap. 15 § 2 miljöbalken). Åtgärden syftar dock till att barn och ungdomar med funktionsnedsättningar ska kunna utöva olika idrottsaktiviteter. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att detta är ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området eftersom lägerverksamheten bedrivs på fastigheten. Det finns därför särskilda skäl att ge dispens från strandskyddet för att genomföra åtgärden (se 7 kap. 18 c § första stycket 5 miljöbalken). Dispensen ska avse en yta om maximalt 15 x 30 meter i enlighet med ansökan, vilket bör preciseras i domslutet.

Ansökan om dispens för förflyttning av arbetsbod m.m.

KFUK-KFUM har ansökt om dispens från strandskyddet i efterhand för förflyttning av en arbetsbod. Boden är nu placerad bakom gaveln på den nya flygelbyggnaden och intill en infiltrationsanläggning i fastighetens östra del. Förflyttningen av boden är att likställa med att uppföra en ny byggnad på platsen och kräver strandskyddsdispens (se 7 kap. 15 § 1 miljöbalken). Som Mark- och miljööverdomstolen anfört inledningsvis är området inte tidigare ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften (jfr 7 kap. 18 c § första stycket 1 miljöbalken).

Mark- och miljööverdomstolen kan konstatera att boden flyttats till sin nuvarande plats därför att föreningen ska anlägga parkeringsplatser på den plats där boden stod

tidigare. Länsstyrelsen har gett strandskyddsdispens för parkeringsplatserna. KFUK-KFUM har angett att arbetsboden behövs på fastigheten för förvaring av redskap som används för skötseln av lägergården. Det finns inte anledning att ifrågasätta denna uppgift. Mark- och miljööverdomstolen gör mot bakgrund av detta bedömningen att det finns särskilda skäl att ge dispens från strandskyddet eftersom en ny placering av boden och viss hårdgöring av marken som leder fram till den är nödvändig för att möjliggöra den utvidgning av verksamheten på fastigheten som sker genom de övriga åtgärder som föreningen nu får strandskyddsdispens för att utföra, dvs. anläggandet av en ny tillgänglighetsanpassad badplats och hårdgjord idrottsyta samt fler parkeringsplatser (se 7 kap. 18 c § första stycket 4 miljöbalken).

Ansökan om dispens för uppförande av staket

Mark- och miljödomstolen har gett KFUK-KFUM dispens från strandskyddet för att sätta upp staket utmed fastighetens gräns längs den allmänna vägen och ca 10 meter in från vägen utmed fastighetsgränsen.

Som Mark- och miljööverdomstolen anfört inledningsvis har marken på fastigheten inte tagits i anspråk på ett sätt som gör att den saknar betydelse för strandskyddets syften. Tvärtom har allmänheten rätt att vistas på fastigheten. Det staket som mark- och miljödomstolen gett dispens för kommer emellertid att ge ett starkt privatiserande intryck. Staketet är avsett att bli 180 cm högt och sträcka sig utmed hela fastighetens gräns längs vägen och en bit in från vägen längs fastighetens gränser i öster och väster. Det kan förväntas få en klart avhållande effekt på en allmänhet som annars skulle ha besökt fastigheten för att till exempel använda badplatsen. Staketet kan antas få denna effekt även om det förses med grindar och skyltar som anger att allmänheten har rätt att komma in på området. Mark- och miljööverdomstolen har förståelse för att det kan finnas behov av att uppföra någon slags avskärmning mot vägen för att öka säkerheten för de barn och ungdomar som rör sig på fastigheten. Det staket som ansökan om strandskyddsdispens avser skulle dock, enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning, medföra en så påtaglig inskränkning i allmänhetens möjlighet att utnyttja området att det saknas förutsättningar att ge strandskyddsdispens för åtgärden. Ett avslag på dispensansökan i denna del kan inte heller anses oproportionerligt vid en

sådan intresseavvägning som ska ske enligt 7 kap. 25 § miljöbalken. KFUK-KFUM:s ansökan om strandskyddsdispens för uppförande av staket ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg, Birgitta Bylund Uddenfeldt och Ralf Järtelius, referent, samt tf. hovrättsassessorn Sanna Ordenius.

Föredragande har varit Ylva Svensson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-06-13
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4701-18

PARTER

Klagande

KFUK-KFUM Regionen Skåne-Blekinge

Ombud: VS

Motpart

Länsstyrelsen i Skåne län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2018-08-31 i ärende nr 521-29437-2017, se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddsdispens på fastigheten A i Höörs kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar Länsstyrelsen i Skåne läns beslut av den 31 augusti 2018, 521-29437-2017, och lämnar KFUK-KFUM region Skåne-Blekinge strandskyddsdispens för

- att sätta upp staket utmed den allmänna vägen och ca 10 meter in från vägen utmed fastighetsgränsen och med utförande enligt ansökan,
- för att hårdgöra marken i fastighetens västra del,
- för placering av arbetsboden enligt ansökan
- för hårdgöring av marken i anslutning till arbetsboden och mellan arbetsboden och bygganderna på fastigheten.

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 478688

Postadress
Box 81
351 03 Växjö

Besöksadress
Kungsgatan 8

Telefon
0470-560 100

E-post: mmd.vaxjo@dom.se
www.vaxjotingsratt.domstol.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

KFUK-KFUM Regionen Skåne-Blekinge (föreningen) är en förening som arbetar med lägerverksamhet, speciellt för barn och ungdomar med olika typer av funktionsnedsättningar. Föreningen ansökte hos Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) om dispens från strandskyddsbestämmelserna och om tillstånd enligt bestämmelserna om landskapsbildsskydd för åtgärder på föreningens fastighet A i Höörs kommun. Syftet med åtgärderna är att anpassa området till föreningens lägerverksamhet så att så många som möjligt kan delta i de aktiviteter som föreningen arrangerar.

Länsstyrelsen beslutade den 31 augusti 2018 att bevilja strandskyddsdispens för anläggande av brygga, ramp, parkeringsplatser samt hårdgöring av de delar av fastigheten som framgår av bilaga till beslutet, i enlighet med ansökan och i övrigt lämnade uppgifter. Länsstyrelsen avlog ansökan om strandskyddsdispens för uppförande av staket, multisportbana, flyttning av arbetsbod samt hårdgöring av vissa ytor på fastigheten. Länsstyrelsen beslutade vidare att förena beslutet med ett antal villkor, se bilaga 1.

Vad gäller tillstånd enligt bestämmelserna om landskapsbildsskydd lämnade länsstyrelsen sådant tillstånd vad gällde ansökan om flyttning av arbetsboden. Övriga åtgärder på fastigheten som omfattades av ansökan är enligt länsstyrelsen inte förbjudna enligt bestämmelserna om landskapsbildsskydd och kräver därför inget tillstånd enligt dessa bestämmelser.

Föreningen har nu överklagat länsstyrelsens beslut att avslå ansökan om strandskyddsdispens för uppförande av staket, multisportbana, flyttning av arbetsbod samt att få hårdgöra vissa ytor på fastigheten till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Föreningen har yrkat att mark- och miljödomstolen – med ändring av länsstyrelsens beslut – ska lämna föreningen strandskyddsdispens även för de

åtgärder enligt föreningens ansökan som länsstyrelsen avslagit. Vad gäller multisportbanan har föreningen ändrat sitt yrkande enligt följande. Enligt den ansökan som prövats av länsstyrelsen var det frågan om att hårdgöra en yta 30 x 50 meter med bottenmaterialet grus, stensmjöl eller asfalt och med en träsarg runt banan. Föreningen avser nu att endast hårdgöra en yta men inte sätta någon sarg runt banan.

Till stöd för talan har anförts i huvudsak följande.

Det har funnits en grusbana för lek och spel sedan ca 50 år tillbaka i tiden, vilken föreningen önskar behålla och göra tillgänglighetsanpassad. Banan ska bestå av naturliga material som inte är skadliga för miljön och underlaget ska bättras på med makadam och stensmjöl för att ytan ska bli framkomlig för rörelsehindrade och rullstolsburna. Det finns redan två stycken planer som föreningen vill renovera så att de blir mer tillgängliga för barn och ungdomar som har någon funktionsvariation. När föreningen inte nyttjar sportplanerna kan allmänheten nyttja dem.

Föreningen vill komplettera stengärdsgården som löper runt fastigheten med ett staket i direkt anslutning till stengärdsgården. Staketet ska sättas upp för att säkra barns och ungdomars vistelse och för att hindra dem från att komma ut på vägen i en obevakad situation. En del fordon kör förbi fastigheten i alldeles för hög fart, vilket ökar risken för olyckor. Fartgränsen är 70 km i timmen men många bilar kör betydligt fortare. Vägen har dessutom dålig sikt då den är smal och omges av tät skog. Staketet som föreningen vill sätta upp är genomsnittligt av typen "Gunnebo" så att insynen inte påverkas. Samtliga grannar har skriftligen godkänt att staketet sätts upp. Med hänsyn till strandskyddet måste staketet kompletteras med grindar som möjliggör för allmänheten att komma nära sjön utan omväg. Föreningen har tidigare fått besked från kommunen att om staketet godkänns av grannarna och välkomnande skyltar sätts upp, så är det inget problem att sätta upp staketet runt hela fastigheten. I första hand vill föreningen hägna in hela fastigheten, i andra hand

sätta upp ett staket runt hemfridszonen och i tredje hand sätta upp staket längs vägen.

Den lilla arbetsboden har stått på fastigheten i mer än 30 år. Den var tidigare placerad där den nya byggnaden var projekterad och behövde därför flyttas. Den är nu ställd på en plats på fastigheten där den ur alla hänseenden stör minst. Den syns inte från stranden eller sjön och stör således inte strandskyddet. Den ligger strategiskt placerad vid den infart som finns för de fordon som måste komma till vid avloppsanläggningen. Den är målad i samma kulör som de övriga byggnaderna och smälter väl in i naturen runt omkring. Allmänheten vill inte vistas där den står eftersom det under perioder är sankmark runtomkring och under övriga tider på året är övervuxet med sly som tillsammans med stora stenblock omöjliggör framkomlighet. Boden står upphöjd över marken på plintar och klarar därför av att stå på platsen utan att naturen påverkas. Boden innehåller verktyg och material som behövs för att hålla fastigheten i fullgott skick. Tidigare har det funnits sju byggnader på fastigheten, nu finns bara tre kvar. Föreningen vill ha kvar dessa tre byggnader. Föreningen har dessutom fått bygglov och dispens för att sätta upp fyra små stugor på fastigheten, vilka hade varit betydligt mer avhållande för allmänheten, men föreningen har valt att inte bygga dessa. Faktum kvarstår att föreningen har rätt att sätta upp dessa stugor, men inte att sätta boden på en undanskynd plats som inte stör någon eller verkar avskräckande ur ett allemansrättsligt perspektiv.

I Höörs kommun med omnejd finns idag ingen annan lokal och regional mötesplats som är tillgänglighetsanpassad, med verksamhetsinriktning på hälsa, miljö, inkludering och integration. År 2008 lovade Sverige följa FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Av konventionen framgår bl.a. att alla människor ska kunna vara med i samhället och inte bli orättvist behandlade eller diskriminerande. Dessa regler ligger till grund för föreningens verksamhet på Hallaskog bl.a. vad gäller tillgänglighetsanpassningen av byggnaderna och miljön. Det krävs att dispens för de ansökta åtgärderna beviljas för att föreningen ska kunna fullfölja sitt mål.

Föreningen har även till stöd för sin talan gett in bl.a. fotodokumentation som visar lägerverksamhet på fastigheten under åren 1959 och 1960.

Länsstyrelsen har bestridit klagandens yrkanden. Till stöd för talan har anförts i huvudsak följande.

Länsstyrelsen bedömer att uppförande av staket strider mot strandskyddets båda syften. Staketet kommer ha en avhållande effekt och de som vill använda bryggan kommer uppfatta det som att badplatsen inte är allmänt tillgänglig. Att grindar sätts upp för att möjliggöra passage föranleder ingen annan bedömning. Vidare kommer staketet utgöra en barriär för djur- och växtlivet.

Länsstyrelsen vidhåller att uppförande av multibana kommer ha en avhållande effekt eftersom den innebär ett ianspråktagande som gör att allmänheten inte upplever badplatsen som tillgänglig för alla. Uppförandet bedöms därför strida mot strandskyddets syften. Vidare bedöms området där multisportbanan planeras ha fått en annan karaktär än 1975 då strandskyddet infördes. Länsstyrelsen har inlett ett tillsynsärende gällande dessa åtgärder.

Vidare anser länsstyrelsen att placeringen av arbetsboden på naturmark strider mot strandskyddets syften. Placeringen medför att byggnationerna upplevs som mer omfattande, byggnationen har därför en avhållande effekt. Att byggnaden inte syns från stranden och att föreningen bedömer att platsen inte utgör en sådan plats som allmänheten vill vistas på föranleder ingen annan bedömning.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit syn i målet.

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Prövningsramen i målet

Mark- och miljödomstolens prövning i nu föreliggande mål begränsas av vad som prövats av länsstyrelsens i det överklagade beslutet. Eftersom frågan om tomtplatsavgränsning inte omfattas av det överklagade beslutet kan den frågan inte prövas av mark- och miljödomstolen i målet.

Länsstyrelsen har, såsom framgår av skälen för beslutet, lämnat tillstånd enligt bestämmelserna om landskapsbildsskydd för placeringen av arbetsboden på den av sökanden angivna platsen, samt i övrigt bedömt att något tillstånd enligt bestämmelserna om landskapsbildsskydd inte behövs för de övriga sökta åtgärderna. Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning. Fråga om tillstånd enligt bestämmelserna om landskapsbildsskydd omfattas därför inte av domstolens prövning i målet.

Fastigheten A ägs av KFUK-KFUM Skåne Blekinge. Fastigheten är belägen vid Dragstorpssjön i Höörs kommun. Fastigheten ligger mellan sjön och en allmän väg och avståndet mellan sjön och vägen är endast ca 50 meter. Fastigheten används sedan lång tid tillbaka som lägergård, med lägerverksamhet främst anpassad för barn och ungdomar med olika typer av funktionsnedsättningar. På fastigheten finns en äldre byggnad närmast sjön med långsidan mot sjön samt en ny större byggnad placerad med kortsidorna mot sjön och vägen. För uppförande av den nya byggnaden lämnades strandskyddsdispens 2015. I det nu överklagade beslutet har länsstyrelsen lämnat strandskyddsdispens för anläggande av ny brygga med ramp och plan för rullstol samt för hårdgöring av en gång till bryggan och rampen, runt grillplatsen samt mellan och i anslutning till befintliga byggnader och för anläggande av parkeringsplatser. Framför byggnaderna och väster ut mot skogen finns infarten till anläggningen och vidare öppen yta som bl.a. används för bollspel med fotbollsmål och volleybollnät. Öster om den nya byggnaden, d.v.s. på baksidan av byggnaden, finns en infiltrationsanläggning för fastighetens avlopp och som syns som en gräsbevuxen kulle. Mellan infiltrationsanläggningen och vägen står den arbetsbod som är föremål för prövning i nu föreliggande mål.

Av de iakttagelser som mark- och miljödomstolen gjort vi domstolens syn på platsen gör domstolen bedömningen att den del av fastigheten som sträcker sig från arbetsboden på baksidan av den nya bygganden och till skogsbrynet i väster som även utgör fastighetsgräns, har tagits i anspråk på sådant sätt att det saknar betydelse för strandskyddets syfte.

Staket

Föreningen har angivit som skäl för att få sätta upp staket runt fastigheten att många barn och ungdomar som deltar i föreningens verksamhet på grund av sin funktionsnedsättning har svårt att hantera eller förstå då en farlig situation inträffar, som t.ex. trafiken på den närliggande vägen. Det är enligt föreningen av säkerhetsskäl för de som deltar i föreningens verksamhet som staketet behövs. Föreningen vill i första hand sätta upp staket runt hela fastigheten, men enligt föreningen är det mest angeläget att sätta upp staket utmed vägen och en kort bit in från vägen

Med hänsyn till att större delen av fastigheten tagits i anspråk för föreningens verksamhet samt till det angivna syftet med staketet bedömer mark- och miljödomstolen att det finns särskilda skäl att lämna dispens från strandskyddsbestämmelserna för att sätta upp staket utmed vägen och en kort bit in från vägen. Däremot anser mark- och miljödomstolen att ett staket som sträcker från vägen och ända fram till sjön dels inte är motiverat med hänsyn till säkerheten för de som deltar i föreningens verksamhet, dels skulle innebära en sådan inskränkning för allemansrätten och för djurlivet att det strider mot strandskyddets syfte.

Hårdgöring av yta för bollsport

Mark- och miljödomstolen anser att föreningen har visat att det område där multisportbanan enligt ansökan skulle anläggas, sedan i vart fall 1960 har nyttjats för aktiviteter som fotboll och andra sporter. Eftersom denna del av fastigheten är ianspråktagen föreligger särskilda skäl att ge dispens från strandskyddsbestämmelserna för att hårdgöra marken så att den kan användas för lek och bollspel även av rörelsehindrade och rullstolsburna. Eftersom föreningen

frånfallit sitt ursprungliga förslag att anlägga en multisportbana med träsarg runt om, prövar domstolen inte det förslaget.

Förflyttning av arbetsbod

Enligt föreningen behövs arbetsboden bl.a. för förvaring av verktyg och redskap för skötseln av anläggningen. Arbetsboden stod tidigare på den plats där den nya större byggnaden har uppförts. Arbetsboden har nu placerats bakom den stora bygganden och nära infiltrationsanläggningen och vägen. Enligt mark- och miljödomstolen innebär arbetsbodens placering varken någon sådan inskränkning i allemansrätten eller påverkan på växt och djurlivet att det utgör hinder mot att lämna strandskyddsdispens för arbetsboden. Detsamma gäller enligt domstolen hårdgöring av marken i anslutning till arbetsboden och mellan boden och övriga byggnader på fastigheten för att lättare kunna ta sig till och från arbetsboden med redskap och material. Som angivits ovan får området där arbetsboden är placerad anses ianspråktagen på sådant sätt att det saknar betydelse för strandskyddets syfte. Flyttningen av boden till den aktuella platsen kan även ses som en nödvändig utvidgning av den pågående verksamheten. Det finns därför särskilda skäl för dispens från strandskyddsbestämmelserna för såväl arbetsboden som för att hårdgöra marken i anslutning till arbetsboden.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis anser domstolen att det finns sådana särskilda skäl för strandskyddsdispens som anges i 7 kap. 18 c § första stycket punkt 1 och 4 för att sätta upp staket utmed den allmänna vägen och en kort bit från vägen utmed fastighetsgränsen, för hårdgöring av marken väster om byggnaderna för lek och bollspel samt för placering av arbetsboden enligt ansökan och hårdgöring av marken i anslutning till arbetsboden och mellan arbetsboden och övriga byggnader på fastigheten. Mark och miljödomstolen bifaller därför överklagandet till viss del och ändrar länsstyrelsens beslut enligt vad som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 4 juli 2019.

Bengt Johansson

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bengt Johansson, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius. Föredragande har varit tingsnotarien Emilia Bengtsson.